T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ YÜKSEK OKULU
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ
Evde Bakım Hemşireliği Dersi

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Öğr. Gör. Mücella SOYDAN

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

1. Engelli Bireylerde İhmal ve İstismar
2. Engelli Çocuklarda İhmal ve İstismar
3. Yaşlılarda İhmal ve İstismar

1. Engelli Bireylerde İhmal ve İstismar

Dünya Sağlık Örgütü Engellilik Tanımı:

Bireyin sakatlık sonucu

yaşantısını oluşturan rollerini

yaşa, cinsiyete, sosyal, kültürel etkenlere bağlı olarak

yerine getirememesi, tamamlayamaması, eksik kalmasıdır.

Yasalarımıza Göre Bakıma Muhtaç Engelli Birey;

Günlük hayatın gereklerini

önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını **«başkasının yardımı ve bakımı olmadan»** devam ettiremeyecek derecede düşkün olan kişi olarak tanımlanmaktadır.

Engellilere Yönelik Şiddet ile İlişkili Riskler:

1. Ebeveyn ve bakıcıya ait,
2. Aileye ait,
3. Engelli bireyin kendisine ait,
4. Çevresel faktörlere bağlı riskler

Ebeveyn veya Bakıcıya ait Riskler;

- ❑ Psikiyatrik hastalığının olması,
- ❑ Yeterli beceriye sahip olmaması,
- ❑ Stresle baş edememesi

***Risk faktörlerinin tek başına şiddeti açıklamadığı, birden fazla risk faktörünün birlikteliğinin şiddetin ortaya çıkmasını kolaylaştırabildiği vurgulanmaktadır.**

Engelli bireyler;

- ❑Fiziksel,
- ❑Cinsel,
- ❑Ekonomik,
- ❑Duygusal **şiddetin hedefi olmaktadır.**

Yaşanan şiddet ve ihmal sonucunda;

- o **Fiziksel ve ruhsal sorunlar yaşanmakta,**
- o **Engel durumları artmakta,**
- o **Yaşamlarını yitirebilmektedirler.**

2. Engelli Çocuklarda İhmal ve İstismar;

Fiziksel İhmal:

Çocuğun beslenme, barınma, sağlık, giyinme, eğitim gibi temel ihtiyaçlarını karşılamada ihmal göstermeye denir.

DİKKAT! Fiziksel ihmalin belirlenmesi kolaydır.

- ➢ **Aile, çocuğun dengeli ve düzenli beslenmesine ve giyimine gerekli önemi vermez.**

DİKKAT!

- ➢ **Türkiye'de ihmal sonucu çocuk yaralanmaları ve ölümlerine çok sıkça rastlanmaktadır.**
- ➢ **Yapılan çalışmalarda, yoksulluk ile fiziksel ihmal arasında büyük bir ilişki olduğu belirtilmektedir.**

Fiziksel İstismar:

Çocuğa yönelik istismar kapsamında fiziksel istismar daha çok görülmektedir (%65 ten fazla olabilmektedir).

UNICEF' e göre fiziksel istismar;

- ❑ **Kazara olmayan,**
- ❑ **Yasaklanmış,**
- ❑ **Çocuğa acı veren,**
- ❑ **Gelişme ve işlevselliğinde sürekli zarara yol açabilecek,**

şiddet hareketlerinin yapılması

olarak tanımlanmıştır.

Fiziksel istismar hafif, orta ya da ciddi olabilir.

DİKKAT!

- ➢ **Hafif** dereceli çocuk istismarında fiziksel olarak şiddet uygulanır ancak çocukta herhangi bir **yaralanma oluşmaz.**
- ➢ **Orta** dereceli fiziksel istismarda çocuğa uygulanan şiddet sonucunda herhangi bir **işlev kaybına neden olmayacak düzeyde yaralanma oluşur.**

DİKKAT!

- ➢ Ciddi derecede fiziksel istismarda çocuğun vücudunda **işlev kaybı** meydana gelir.
- ➢ **Orta dereceli fiziksel istismar süreklilik gösteriyorsa bu durum ciddi derecede istismar olarak kabul edilebilir.**

Duygusal İhmali tanımlamak oldukça zordur.

- **Anne babanın çocuktan uzak durduğu, olumlu veya olumsuz davranışlarına aldırış etmediği tüm durumlarda duygusal ihmalden söz edilebilir.**
- **Çocuğun ihtiyaç duyduğu sevgi, ilgi ve yakınlığın gösterilmemesidir.**
- **Çocuğa yeterli sevgi göstermeme, önem vermeme en çok karşılaşılan durumlardır.**

Duygusal İstismar:

1. Reddetme
2. Tek başına bırakma
3. Yıldırma
4. Vaktinden önce yetişkin rolü verme
5. Kendi çıkarlarına kullanma
6. Aşağılama
7. Duygusal tepkiyi göstermeme
8. Suça yöneltme

DİKKAT!

Duygusal istismar sonucu çocuklarda;

- Parmak emme,
- Tırnak yeme,
- Isırma,
- Sallanma,
- Altını ıslatma,
- Yeme bozuklukları,
- Aşırı hareketlilik,
- Aşırı içe dönüklük,
- Güçsüzlük duygusu,

DİKKAT!

- Saldırganlık,
- Aşırı pasiflik,
- Hırsızlık,
- Dış kontrol odaklı olma,
- Yalan söyleme gibi anti sosyal davranışlar,

- Olumsuz benlik kavramı,
- Depresyon,
- Uyku bozuklukları,
- Aşırı kaygılar,
- Fobiler gibi nevrotik reaksiyonlar,

DİKKAT!

- İntihar girişimi,
- Duygusal gelişimde duraklama,
- Hafıza bozukluğu,
- Dikkati bir yerde toplayamama,
- Uyum bozukluğu,
- Güdü azlığı,
- Aşırı bağımlılık,
- Başarısızlık,
- Yapay olgunluk gibi bozukluklar görülür.

- Duygusal yönden istismar edilen çocuk, **çevresindeki sıkıntılardan kurtulmak için bir hayal dünyası geliştirir.**

DİKKAT!

- Duygusal ihmale maruz kalan,
  - ilgi ve sevgi gösterilmeyen,
  - çok erken yaşta bulunduğu ortamda kendi sorunlarıyla yalnız bırakılan ve bu sorunların üstesinden kendisinin gelmesinin beklenen çocuklar

kendinden emin olmayarak yetişir, çoğu zaman **evden kaçma eğilimi** gösterirler.

DİKKAT!

- **Gülümseme** gibi yakın davranışları **anne babalardan göremeyen çocuklar,** duygusal ihmale maruz kalmışlardır.
- **Anne babaları kendilerinden uzak durmakta,** olumlu ve olumsuz davranışlarına **kayıtsız** kalmakta ve gerekli danışmanlık görevlerini yerine getirmemektedirler

Cinsel İhmal: Çocuğun cinsel sömürüye karşı yeterince korunamamasına cinsel ihmal denir.

- Çocukların doğuştan ergenliğe doğru **fizyolojik ve psikolojik gelişmeleri hakkında bilgi vermek gerekmektedir.**
- Birçok anne baba bu konuda bilgileri olmadığı veya yetersiz olduğu için çocuklarıyla konuşamamakta, bunun gereksiz ve zararlı olduklarını düşünmektedirler.
- Bu nedenlerle **çocuklar, bu konudaki bilgilerini yanlış ve tehlikeli şekillerde öğrenmektedirler.**

Cinsel İstismar:

Dünya Sağlık Örgütü Cinsel İstismar Tanımı:

Çocuğun;

tamamen kavrayamadığı,

rızasının mümkün olamayacağı,

gelişimsel olarak hazır olmadığı,

yasalara aykırı

veya

içinde yaşanılan toplumun tabu gördüğü cinsel bir eylem içine sokulmasıdır.

DİKKAT!

Engelli çocukları istismara uygun hale getiren koşulların bazıları:

1. Temel ve sosyal gereksinimleri için **başkalarına ihtiyaç duymaları,**
2. Kendi yaşamları üzerinde **denetim ve seçme olanağından mahrum bulunmaları,**
3. **Boyun eğmeyi ve itaat etmeyi bir davranış olarak bilmeleri,**
4. Cinsiyet hakkında **bilgilerinin olmaması ya da cinsel yaklaşımları doğru olarak anlayamamaları.**

DİKKAT!

5. İlgi ve sevgiye açık olmalarını arttıran **yalıtılmış ve reddedilmiş olma duygularına sahip olmaları,**

6. **Farklı tipteki dokunmalar arasında ayrım yapamamaları** ve yaşantıları ile ilgili iletişimde bulunamamaları,

7. Çocuksu halleri ve eylemlerinin sonuçlarını tahmin edememeleri, **içtepilerini kontrol etmede yetersizlikleri.**

3. Yaşlılarda İhmal ve İstismar

1. Fiziksel İstismar: Yaşlı bireye bakan veya yaşlının güvendiği bir konumda olan kişi tarafından yaşlıya kasıtlı olarak ağrı, ağrı verici her türlü bedensel uygulamalardır.

2. Psikolojik ve Duygusal İstismar: Yaşlının güvendiği konumda olan birisi tarafından kasıtlı olarak ruhsal açıdan acı vermedir.

3. Ekonomik İstismar: Yaşlının güvendiği konumda olan birisi tarafından parasının, malının kötüye kullanılması veya çalınmasıdır.

Yaşlılarda İhmal ve İstismar

4. Cinsel İstismar: Kendi rızası olmadan herhangi bir cinsel etkinliğe zorlamak.

5. Bakım verici İhmali: Kişiyi, yiyecek, giysi, ısınma, temel ilaçlarından veya ihtiyaçlarından mahrum etmek.

6. Yaşlının Kendini İhmali: Yaşlının kendi kendine gereken dikkat ve özeni sağlamada yetersiz olmasıdır.

İstismarda Yaşlıya Ait Risk Faktörleri

YAŞLIYA AİT ÖZELLİKLER	RİSK FAKTÖRLERİ
Bireysel Özellikler	o İleri yaş (75 ve üzeri) o Cinsiyet (Kadın)
Fiziksel ve Mental Sağlık	o Mental kapasite (Alzheimer ve benzeri hastalıklar) o Mental bozukluk o Fonksiyonel ve bilişsel bozukluk o Kronik hastalıklar o Günlük yaşam aktivitelerinde güçlük o Artan bakım gereksinimleri
Sosyal ve İlişkisel Faktörler	o Bakım verene bağımlılık o İstismara yatkın kişilerle bir arada yaşama o Yakın aile ilişkilerinde yetersizlik o Toplumsal destek ve kaynakların yetersizliği
Ekonomik Faktörler	o Yetersiz ve güvensiz ev koşulları o Mali istismarın varlığı

İstismar Eden Kişiye Ait Risk Faktörleri

İSTİSMAR EDEN KİŞİYE AİT ÖZELLİKLER	RİSK FAKTÖRLERİ
Bireysel Özellikler	o Yaşlı bireyden daha genç olma o Aile üyesi olma (çocuk ve eşler)
Fiziksel ve Mental Sağlık	o İlaç ve alkol kullanımı veya bağımlılığı o Tedavi edilmemiş psikiyatrik problemler o Bunama o Şiddet ve antisosyal davranış öyküsü o Zayıf dürtü kontrolü
Sosyal ve İlişkisel Faktörler	o Bireysel aile stresi o Bakım verici stresi o Yaşlı ile beraber yaşama o Yaşlıya bağımlılık (ev, ulaşım veya para konusunda) o Ciddi dışsal stres (İş kaybı, bireysel hastalıklar)
Ekonomik Faktörler	o Maddi stres

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Davranış:

- ❑Hastanın isteksiz görünümü
- ❑Bakım verici tarafından çocuk gibi davranılması
- ❑Öykü alınırken bakım vericinin ön plana geçmesi

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Genel Görünüm:

- ❑ **Endişe, korku ve çekingenlik**
- ❑ **Zayıf göz teması**
- ❑ **Konuşurken bakım veren kişiye bakma**
- ❑ **Kötü hijyen, uygunsuz ve yetersiz giyim**
- ❑ **Zayıflık ve kötü beslenme**
- ❑ **Fiziksel kusur ve sakatlık**
- ❑ **Gerekli olmasına karşın gözlük, takma diş, işitme cihazı gibi cihazların olmaması.**

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Derinin Durumu:

- ❑ **Deri bütünlüğünün bozulmuş olması**
- ❑ **Morluk, çizik, çürükler, ezilme, iyileşmiş**
- ❑ **yara izleri**
- ❑ **Yatağa bağımlı olanlarda dekübütüs ülserleri**
- ❑ **İp ve halat izleri**
- ❑ **Dehidratasyon, derinin turgor ve tonüsünde zayıflık.**

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Karın /Rektal Bölge:

- Gerginlik ve şişlik
- İç kanama
- Barsak peristaltizminde bozulmalar.

Kas-İskelet Sistemi:

- Eski iyileşmiş kırık izleri
- Var olan kırıklar ve burkulmalar
- Hareket kısıtlılığı
- Kasılmalar

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Genito-ÜrinerDurum:

- Vajinal yaralar, çürükler, enfeksiyonlar
- İdrar yolu enfeksiyonu

Nörolojik Durum:

- Konuşmada bozulma
- Konfüzyon

Mental Durum:

- Korku, anksiyete ve depresyon varlığı
- İntihar düşüncesi
- Konsantrasyon güçlüğü
- Hafıza kaybı

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Duyu Durumu: Gözler

- Şişlik
- Konjektival, retinal kanama
- Göz altında morluk
- Görme kaybın rağmen gözlüğün olmaması

Duyu Durumu: Kulaklar

- İşitme kaybı
- İşitme kaybına rağmen işitme cihazının olmaması

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Ağız:

- Yaralanmalar/laserasyonlar
- Diş kayıpları/diş kırıkları
- Tedavi edilmemiş diş problemi

Sosyal Durum:

- Arkadaş veya akraba ziyaretlerinin aralıklarının çok uzun olması
- Eve bakım veren dışında ziyaretçi alamama

İstismar türleri, değerlendirmede kullanılan sorular ve fiziksel değerlendirme ölçütleri

FİZİKSEL İSTİSMAR DEĞERLENDİRMESİNDE SORULAR	FİZİKSEL DEĞERLENDİRME
• Seni yaralamaya çalışan herhangi birisi var mı? • Herhangi bir yaran var mı? • Korktuğun herhangi birisi var mı? • İzinsiz olarak dokunan veya dokunmaya çalışan oldu mu? • Fiziksel istismardan şüphelenildiği zaman sorulacak (örneğin gözde morluk) • Nasıl oldu? • Ne zaman oldu? • Bunu sana birisi mi yaptı? • Başka herhangi bir yerinde bu morluklardan var mı? • Daha önce böyle bir şey oldu mu?	• Çürükler, gözde morluk, izler, ip izleri, kırıklar, tedavi edilmemiş yaralar, kanamalar, kırık gözlük, fiziksel zorlama kullanılıp kullanılmadığı, kişilikteki ani değişimler değerlendirilir. • Eğer bakım veren, yaşlı bireyin yalnız değerlendirilmesine itiraz ederse not alınır. • Laboratuar sonuçları değerlendirilir. Kullandığı ilaçların serum düzeyleri kontrol edilir. Her türlü fiziksel istismar not edilir.

İstismar türleri, değerlendirmede kullanılan sorular ve fiziksel değerlendirme ölçütleri

DUYGUSAL/ PSİKOLOJİK İSTİSMAR SORULARI	DEĞERLENDİRME
• Korktuğun herhangi birisi var mı? • Sana bağıran veya korkutan herhangi birisi var mı? • Seni aşağılayan veya onur kırıcı konuşan herhangi birisi var mı? • Sizin için hüsran verici veya stres dolu bir yerde mi kalıyorsunuz? • Size bakım veren birisi var mı? • Size bakım veren kişi ilaç veya alkol kullanıyor mu?	• Biliş, ruh hali, etkiler ve kişilik değerlendirilir. • Ajitasyon, alışılmamış kişilik durumları, iletişime heves ve gönüllülük durumu değerlendirilir. • Hezeyan, demans, depresyon değerlendirilir. • Herhangi bir sözel ya da duygusal istismar not edilir.

İstismar türleri, değerlendirmede kullanılan sorular ve fiziksel değerlendirme ölçütleri

SEKSÜEL İSTİSMAR SORULARI	DEĞERLENDİRME
• Korktuğun herhangi birisi var mı? • İzinsiz olarak dokunan veya dokunmaya çalışan oldu mu? • Hiç seni birisi bağladı mı? • Sana istemediğin bir şeyi yaptıran birisi oldu mu? • Sizin için hüsran verici veya stres dolu bir yerde mi kalıyorsunuz? • Size bakım veren birisi var mı? • Size bakım veren kişi ilaç veya alkol kullanıyor mu?	• Göğüs veya genital bölgedeki morluklar, seksüel yolla bulaşan hastalık varlığı, vajinal veya anal kanama, lekeli yırtık salgılı veya kanlı kıyafet veya iç çamaşırı değerlendirilir. • Saldırı veya tecavüz varlığı not alınır

İstismar türleri, değerlendirmede kullanılan sorular ve fiziksel değerlendirme ölçütleri

EKONOMİK İSTİSMAR SORULARI	DEĞERLENDİRME
• Faturalarınız kim ödüyor? • Bakıcı ile hiç bankaya gittiniz mi? • Bakıcı hesabınıza ulaştı mı? • Vekaletiniz bakıcıda mı? • Hiç bilmediğiniz evrak imzaladınız mı? • Size sormadan herhangi bir şeyinizi alan oldu mu? • Daha önce sizinle bu konuları konuşan oldu mu?	• Ele geçen para miktarındaki değişimler, • Açıklanamayan para çekimleri yada başka hesaplara transferleri banka hesap isimlerinde değişimler, • Ödenmemiş faturalar, • Hasta imzasının taklit edilmesi gibi durumlar değerlendirilir.

İstismar türleri, değerlendirmede kullanılan sorular ve fiziksel değerlendirme ölçütleri

BAKIM VERİCİ İHMALİNE AİT SORULAR	DEĞERLENDİRME
• Uzun süre yalnız kaldığınız oldu mu? • İhtiyacınız olduğu zaman yardımda başarısız olan birisi oldu mu? • Hiç kimse size yapmak istemediğiniz bir şey yaptırdı mı? • Sizin için hüsran verici veya stres dolu yerde mi kalıyorsunuz? • Sürekli bakım veren birisi var mı? • Size bakım veren kişi ilaç	• Dehidratasyon, malnütrisyon tedavi edilmemiş basınç yaraları, • Yetersiz kıyafet, • Güvensiz, temiz olmayan yaşam koşulları, • Hayvan istilaları, • Fekal üriner kokuları, • Islanmış yatak gibi durumlar değerlendirilir.

İstismar türleri, değerlendirmede kullanılan sorular ve fiziksel değerlendirme ölçütleri

KENDİ İHMALİNE AİT SORULAR	DEĞERLENDİRME
• Ne sıklıkla banyo yapıyorsunuz? • Reçeteli ilaçları almayı hiç reddettiniz mi? • Hiç kendi kendinize su, besin, kıyafet sağlamada yetersiz oldunuz mu?	• Dehidratasyon, malnutrisyon, • Yetersiz kişisel hijyen, • Güvensiz yaşam koşulları, • Hayvan istilaları, • Yetersiz giyim, • Üriner, fekal kokular değerlendirilir.

Yaşlı İstismarını Önleme Ve Bakım Stratejileri

Yaşlı istismarının önlenmesinde temel amaç yaşlı bireyi korumak ve daha ileri istismarı önlemektir.

Bu sürece yönelik genel olarak üç model benimsenmiştir:

1. "Eş istismarı modeli",

2. "Destekleyici model"

3. "Yetişkin koruma modeli"

Eş İstismarı Modeli

Eş istismarı modelinde; istismara uğrayan bireyin çatışma çözülene kadar istismar edilen ortamdan uzaklaştırılmasını öngörmektedir.

Destekleyici Model

Destekleyici modelde; istismara uğrayan yaşlı birey ile ilişkisi olmayan bir kişi yaşlı bireye yardım etmektedir.

İstismara uğrayan yaşlı bireyin hak ve özgürlüklerinin **yasalar ve sağlık personelleri** aracılığı ile desteklemesi ve yürütülmesini içerir.

Destekleyici Model,

En etkin kullanılabilecek modellerden biridir.

İşlerliğinin sağlanması için hem yaşlı bireyin hem de toplumun yasal haklara yönelik bilgilendirilmesini esas alır.

Yetişkin-Koruma Modeli

Yetişkin-koruma modeli; istismarın zorunlu olarak bildirilmesini ve kurum destekli bakımın sürdürülmesini içerir

Yaşlı bireylerin istismar veya ihmale uğradıklarını söylememe nedenleri:

1. **Tekrar şiddete maruz kalma korkusu,**
2. **Aile üyeleri ile bağların kopması korkusu,**
3. **Aileden ayrılıp sosyal bir kuruma gönderilme ve yasal süreçlerin verdiği korku ve kaygı.**

İstismar ve ihmalin önlenmesinde en etkin yol;

- ✓ **sağlık çalışanlarının,**
- ✓ **yaşlı bireyin ve**
- ✓ **toplumun**

bilinçlendirilmesidir.

Yaşlı Bireyin Kendisinin Alabileceği Genel Önlemler:

- ❑ **Evde yalnız kalmaması,**
- ❑ **Geçmişinde şiddet veya madde kullanım öyküsü olmayan birisi ile yaşaması,**
- ❑ **Koruyucu hizmetler sunan ajanslar, kurumlar, güvenlik birimleri veya güvenebileceği birinin (doktoru, arkadaşı vb.) telefon numarasını sürekli yanında bulundurması.**

Yaşlı Bireyin Kendisinin Alabileceği Sosyal Önlemler:

- ❑ **Sosyal ilişkilerini sürdürmesi ve arkadaş çevresini geliştirmesi, Arkadaşlarının kendi evinde ziyaret etmelerini istemesi,**
- ❑ **Ayrılmış olsa bile eski arkadaş ve komşuları ile ilişkilerini sürdürmesi, ev dışında arkadaşlık ilişkilerini artırması,**
- ❑ **Sosyal ve toplumsal aktivitelere, gönüllü programlara katılması.**

Yaşlı Bireyin Kendisinin Alabileceği Sosyal Önlemler:

- İlerde yetersizlik yaşayabileceği durumlarda yasal açıdan koruyacak birilerini, örneğin kendisini temsil edecek bir avukat veya yasal güçten destek ve öneriler alması,
- Yasal ve sosyal anlamdaki görüşmelerini periyodik olarak devam ettirmesi,

Yaşlı Bireyin Kendisinin Alabileceği Yasal Önlemler:

- Banka hesaplarını veya sosyal güvenlik evraklarını kontrol ederek düzenlemeler yapması,
- Yanında güvenebileceği biri olmadan ve incelemeden herhangi bir doküman veya evrak imzalamaması, evden yalnız ayrılmaması.

Ailelerin Alabileceği Önlemler:

- Yaşlı komşularının ve arkadaşları ile yakın ilişkiler kurmasının sağlanması,
- Uzun dönem evde bakımı sağlamada ailenin gücünü ve becerisini önceden incelemesi ve belirlemesi,
- Alternatif bakım kaynaklarını keşfetmesi,

Ailelerin Alabileceği Önlemler:

- Ekonomik boyutunu ve sorumlulukları üstlenmek ve talepleri karşılamak için yeterli olmadığı halde evde kişisel bakımı tercih etmemesi,
- Sınırlılıklarını ve olumlu yönlerini göz ardı etmemesi,
- Yaşlı bireyin bağımsızlığına engel olmaması ya da gerekli olmadıkça özeline girmemesi.

Toplumsal Önlemler:

- Bakımı üstlenen ailelere doğrudan maddi yardımın sürdürülmesi,
- Yaşlıya hizmet programlarını daha kapsamlı gerçekleştirecek başka toplum kurumlarının araştırılması,
- Bakımı üstlenen ailelere yardım etmeleri için hem kamu hem de özel girişimcilerin cesaretlendirilmesi,

Toplumsal Önlemler:

- Bakımı vermede mevcut destek servisleri ve mesleklerin ilanlarının verilmesi,
- Yaşlı bakım destek personeli eğitimi sertifika programlarının arttırılması ve bakanlık denetiminde sürdürülmesi,
- Vaka yönetimi ve hizmet sunumu ile ilgili kamu çalışanlarına temel eğitim verilmesi,

Toplumsal Önlemler:

- Güvenlikten sorumlu kişilere, hizmet çalışanlarına, bina görevlilerine, topluma eğitimler sağlanması,
- İlköğretimden başlamak üzere tüm eğitim programları için yaşlı istismarına yönelik konuların derslerde yer alması,

19.11.2019 55

Toplumsal Önlemler:

- Basın ve yayın organlarınca yaşlı istismarını önlemeye yönelik bilgilendirmelere yer verilmesi ve toplumsal duyarlılık ve farkındalığın arttırılması,
- Yasal açıdan suç unsuru olan istismar, kötü davranma ve ihmalin tüm biçimlerinin bilinmesi, tanınması ve bilgilendirilmesi,
- Yaşlı istismarının bildirimin yapılabileceği bir telefon hattının oluşturulması, bölgesel disiplinler arası ekipler ve güç birliği oluşturulması,

19.11.2019 56

Toplumsal Önlemler:

- Mental sağlık ve aile danışmanlığı hizmetleri gibi gerekli tüm danışmanlık hizmetlerinin oluşturulması,
- Yaşlılar için gelir, sosyal ve sağlık hizmetlerinin sağlanması ve sürdürülmesi,
- Alkol ve madde kullanımını tedavi etme programlarının oluşturulması,

19.11.2019 57

Toplumsal Önlemler:

- Yaşlı haklarını arttırma ve bütün yaşlılara hak arama ve kendini savunma eğitiminin verilmesi,
- Yaşlanmanın pozitifliği ve üretkenliği ile ilgili bilinçlilik oluşturulması ve eğitimlerin yapılması.
- Sağlık çalışanlarının yaşlılıkta istismar ve ihmale yönelik değerlendirme ve müdahalelere yönelik eğitilmeleri,
- Sağlık merkezlerinin her basamağında 65 yaş üzeri bireylerin her başvurusunda istismarın ölçek veya geliştirilen protokollerle değerlendirilmesi.

19.11.2019 58

Kaynaklar:

1. Halk Sağlığı Temel Bilgiler III. Ed: Güler Ç., Akın L. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2015.
2. Fadıloğlu Ç., Ertem G., Aykar F Ş., Evde Sağlık ve Bakım. Göktuğ Basın Yayın ve Dağıtım, Amasya, 2013.
3. Erci B., Avcı Aİ., Hacıalioğlu N., Kılıç D.,Tanrıverdi G. Halk Sağlığı Hemşireliği. Göktuğ Yayıncılık, 2014.
4. Temel Halk Sağlığı. Ed: Akbaba M,, Demirhindi H.Akademisyen Kitapevi A.Ş., Ankara 2017
5. Hemşirelik Bakımında İlke ve Uygulamalar. Ed: Sabuncu N., Alter Yayıncılık, Ankara,2008
6. Can R., Abacı LÇ. , Kadıoğlu S., Yaşlılara Yönelik Evde Bakım Hizmetleri Sırasında Gündeme Gelen Tıp Etiği Sorunları. Cumhuriyet Tıp Dergisi Cumhuriyet Tıp Derg 2013; 35: 448-456(http://dx.doi.org/10.7197/1305-0028.1221)(Erişim 25.10.2015)

Öğr. Gör. A. Mürella ZOYTAN 59